

Innst. S. nr. 255

(2007–2008)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument nr. 8:81 (2007–2008)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene May-Helen Molvær Grimstad, Hans Olav Syversen, Ingebrigt S. Sørfonn og Line Henriette Holten Hjemdal om vurdering av momsfritak for frivillige organisasjoner

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Forslagsstillerne fremhever utbredelsen av frivillig engasjement som et positivt særtrekk ved det norske samfunnet. Det finnes vel 115 000 frivillige organisasjoner i Norge, fra de store landsdekkende organisasjoner til de små, lokale foreninger.

Forslagsstillerne viser til at det er etablert en merverdiavgiftskompensasjonsordning for frivillig sektor som er ment å kompensere denne sektoren for de merutgifter som den fikk i forbindelse med innføring av merverdiavgiften på tjenester i 2001.

Forslagsstillerne viser videre til Kulturmomsutvalgets forslag om en innføring av lav merverdiavgiftssats på 8 pst. på billettinntekter parallelt med innføring av fradragsrett for inngående merverdiavgift.

Det uttales i representantforslaget at uavhengig av hva man måtte mene om innføring av lav sats på billettinntekter i kulturlivet parallelt med fradragsrett for inngående merverdiavgift, er det klart at en betydelig del av frivillig sektor uansett ikke vil dra nytte av en slik regelforandring.

Forslagsstillerne mener at alle tjenester som er avgiftsbelagt etter 1. juli 2001 må tas inn i ordningen,

slik at alle frivillige organisasjoner behandles etter de samme prinsippene.

Det vises videre til at vurdering av momsfritak for frivillig sektor ikke ble foretatt i frivillighetsmeldingen, som ble lagt fram august 2007.

Forslagsstillerne understreker at det må snarest settes i gang et målrettet utredningsarbeid av en varig momskompensasjons- eller fritaksordning for frivillig virksomhet. Utredningen må ses i sammenheng med etableringen av et frivillighetsregister. Det er vedtatt å opprette et statlig frivillighetsregister fra 1. januar 2009. Siden registeret vil innebære visse rettigheter og plikter for de registrerte organisasjonene, må en unngå at registeret blir et politisk styringsredskap for hvem som omfattes av en momskompensasjons- eller fritaksordning. Det er derfor nødvendig å få utredet formålstjenlige avgrensninger som ivaretar ulike aktører innen frivillig sektor, herunder mindre lag og foreninger. Konkret utredning av en fullverdig momskompensasjon (eller fritak) bør ikke lenger utsettes, og en utredning bør igangsettes selv om frivillighetsregisteret ikke er ferdig implementert. Flere viktige forhold må nå utredes og avklares, herunder hovedmodell for hvordan frivillig sektor kan slippe unna dagens finansielle merbelastning som merverdiavgiften medfører. Det er også viktig å få spesifisert hvilke konkrete avgrensningsproblemer som vil oppstå, og hvilke aktuelle løsninger som finnes.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede hvordan frivillig sektor kan kompenseres for den finansielle belastningen som betaling av inngående merverdiavgift medfører for frivillige lag og organisasjoner, og gi en foreløpig vurdering av dette i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2009."

KOMITEENS MERKNADER

Frivillig sektors samfunnsbetydning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjøl, Britt Hildeng, Espen Johnsen og Tove Karoline Knutsen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Olemic Thømmessen, fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Molvær Grimstad, fra Senterpartiet, Trond Lode, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til at uten frivillig sektor hadde Norge stoppet opp på flere områder. Det er en uvurderlig innsats de 113 000 frivillige årsverkene gjør hvert år, for storsamfunnet som sådant, men også for den enkelte. Barn og unge blir fulgt opp på fritiden, syke og eldre får hjelp og tilbud om en aktiv fritid, og så vel lokale som nasjonale og internasjonale organisasjoner gjør en betydelig innsats.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er glad for at Regjeringen gjør et grundig arbeid for å bedre vilkårene for frivillig sektor, noe som kommer til uttrykk blant annet gjennom frivillighetsmeldingen, frivillighetsregisteret, endringene i spillpolitikken, kulturmommsutvalget og de årlige statsbudsjettene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at den frivillige sektoren får ressursene de mottar til å strekke til på en langt bedre måte enn hvis det offentlige skulle ha drevet tilsvarende aktiviteter.

Disse medlemmer ønsker å understreke at frivillig sektor utfører oppgaver og fyller funksjoner som det verken er ønskelig eller hensiktsmessig at offentlig sektor eller privat næringsliv utfører. Derfor er det heller ikke et mål at offentlig sektor skal ta over oppgaver fra frivilligheten. I motsetning til hva Regjeringen legger opp til, ønsker disse medlemmer ikke at offentlig sektor skal vokse på bekostning av frivillig sektor.

Komiteen viser til betydningen av frivillig sektor med en enstemmig uttalelse fra familie- og kulturkomiteen i Innst. S. nr. 104 (2007-2008):

"Komiteen vil understreke at frivilligheten er en grunnleggende drivkraft i samfunnsutviklingen, og komiteen er enig i at frivilligheten er en grunnpilar i vårt demokratiske samfunn"

Merverdiavgiftsregelverket for frivillig sektor

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at kulturmommsutvalgets innstilling nå er sendt på høring med høringsfrist 30. juni. Flertallet er glad for at Regjeringen vil ta stilling til utvalgets forslag og høringsinnspillene som ledd i framtidige budsjett-fremleggelse, slik det går frem av revidert nasjonalbudsjett. I samband med den videre oppfølgingen arbeider Kultur- og kirke departementet i samarbeid med Finansdepartementet med spørsmålet knyttet til merverdiavgiftsbelastningen for frivillig sektor, noe flertallet er tilfreds med.

Flertallet viser til revidert nasjonalbudsjett der det fremgår at "kulturmommsutvalgets innstilling er en viktig del av bakgrunns materialet for Regjeringen ved vurdering av spørsmålet om nullsats og frivillige organisasjoner". Det slås fast at Regjeringen vurderer nullsats i arbeidet med oppfølgingen av kulturmommsutvalgets innstilling. Flertallet finner derfor ikke grunn til å pålegge Regjeringen et arbeid Regjeringen allerede er i gang med.

Flertallet mener at endringer i merverdiavgiftsloven i forhold til frivillig sektor bør behandles i sammenheng med det samlede skatte- og avgiftsopplegget som presenteres i Regjeringens budsjetter.

Flertallet mener det arbeidet som Regjeringen har gjort, er viktig for å få til en varig ordning med momskompensasjon for frivillig sektor og ser frem til det videre arbeidet med oppfølgingen av kulturmommsutvalget.

Flertallet viser for øvrig til statsrådets svarbrev (vedlegg) til komiteen, og slutter seg til dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at det i frivillighetsmeldingen (St.meld. nr. 39 (2006-2007)) vises til det offentlig utvalget som skulle utrede regelverket for merverdiavgift på kultur- og idrettsområdet, og at Regjeringen ville avvente utforming av nytt regelverk til utvalgets innstilling var klar. Senere uttalte finansministeren at utvalget ikke skulle vurdere merverdiavgiften, tjenestemoms med mer.

Disse medlemmer kan nå konkludere med at det som har kommet fra Kulturmommsutvalget, ikke er annet enn at utvalget ikke hadde mandat til å se på merverdiavgiftproblematikken for frivillige lag og organisasjoner. Dette er svært uheldig. Det gjør det vanskelig for den frivillige sektoren å vite hva de har å forholde seg til. Særlig på bakgrunn av at man i frivillighetsmeldingen forespeiler frivillig sektor en avklaring på merverdiavgiftproblematikken. Som det er påpekt i representantforslaget, står det i Soria Moria-erklæringen at:

"Regjeringen vil utrede muligheten for en varig ordning for momskompensasjon for frivillig sektor."

Disse medlemmer konstaterer at dette ikke er gjort, og at Regjeringen til tross for muligheten, både i frivillighetsmeldingen og i kulturmomsutvalgets mandat, har valgt å ikke forholde seg til dette løftet.

Disse medlemmer er også kjent med at frivillige lag og organisasjoner som har til gode merverdiavgift fra staten, ikke får dette tilbakebetalt før desember året etter. I vanlig næringsvirksomhet får man oppgjør hver annen måned, og disse medlemmer anmoder Regjeringen om å se på denne problemstillingen, slik at de frivillige lag og organisasjoner ikke blir uten ressurser til daglig drift, samtidig som de har store summer til gode fra staten.

Disse medlemmer slutter seg til forslaget fra representantene May-Helen Molvær Grimstad, Hans Olav Syversen, Ingebrigt S. Sørfonn og Line Henriette Holten Hjemdal om at det snarest må settes i gang et målrettet utredningsarbeid av varig momskompensasjons- eller fritaksordning for frivillig virksomhet. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede hvordan frivillig sektor kan kompenseres for den finansielle belastningen som betaling av inngående merverdiav-

gift medfører for frivillige lag og organisasjoner, og gi en foreløpig vurdering av dette i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2009."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen utrede hvordan frivillig sektor kan kompenseres for den finansielle belastningen som betaling av inngående merverdiavgift medfører for frivillige lag og organisasjoner, og gi en foreløpig vurdering av dette i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2009.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til representantforslaget og sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:81 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene May-Helen Molvær Grimstad, Hans Olav Syversen, Ingebrigt S. Sørfonn og Line Henriette Holten Hjemdal om vurdering av momsritak for frivillige organisasjoner – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 29. mai 2008

May-Helen Molvær Grimstad

leder

Karin S. Woldseth

ordfører

Vedlegg

Brev fra Kultur- og kirkedepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 25. april 2008

Dokument nr. 8:81 (2007-2008) om vurdering av momsfratak for frivillige organisasjoner

Det vises til brev av 9. april d.å. med anmodning om departementets vurdering av Representantforslag fra stortingsrepresentantene May-Helen Molvær Grimstad, Hans Olav Syversen, Ingebrigt S. Sørfonn og Line Henriette Holten Hjemdal om vurdering av momsfratak for frivillige organisasjoner (Dokument nr. 8:81 (2007-2008)).

I forslaget heter det: "Stortinget ber Regjeringen utrede hvordan frivillig sektor kan kompenseres for den finansielle belastningen som betaling av inngående merverdiavgift medfører for frivillige lag og organisasjoner, og gi en foreløpig vurdering av dette i forbindelse med fremleggingen av statsbudsjettet for 2009."

Departementets vurdering

Ved kongelig resolusjon av 1. desember 2006 oppnevnte Regjeringen et utvalg (Kultur- og idrettsmomsutvalget) for å vurdere merverdiavgiftsregelverket på kultur- og idrettsområdet samt frivillig sektor. Utvalget avga sin innstilling 26. februar i år, NOU 2008:7 *Kultur- og idrettsmomsutvalget Utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet*.

Kultur- og idrettsmomsutvalget har ikke tatt stilling til kravet fra frivillighet Norge om full kompensasjon for merverdiavgift knyttet til kjøp av varer og tjenester. Kultur- og idrettsmomsutvalgets oppgave var å vurdere å utvide avgiftsgrunnlaget og forenkle regelverket jf mandatet.

Frivillig virksomhet anses normalt ikke som næringsvirksomhet, og faller derfor i de fleste tilfeller utenfor merverdiavgiftslovens anvendelsesområde. Det er også foretatt flere tilpasninger i regelverket om merverdiavgift som skal sikre at slik virksomhet ikke må registrere seg som merverdiavgiftspliktig for sin frivillige virksomhet. Kun der det i forbindelse med ordinær næringsvirksomhet omsettes varer eller tjenester over et visst nivå, vil det for frivillig virksomhet inntre registreringsplikt og plikt til å beregne merverdiavgift. Det er vanskelig å oppdrive grunnleggende data om frivillig sektor, og i NOU 2008:7 presenterer utvalget kun en summarisk omtale av inntekter og utgifter for frivillig sektor hentet fra St.meld. nr. 39 (2006-2007) *Frivillighet for alle*, der det ikke skilles mellom små og store virksomheter. Utvalget har i tillegg samlet inn datamateriale for inntekter og utgifter for virksomheter i kultur- og idrettssektoren for å anslå provenyeffekten av utvalgets forslag om å utvide avgiftsgrunnlaget.

Kultur- og idrettsmomsutvalgets innstilling er sendt på høring med frist til 30. juni 2008. I samband med den videre oppfølgingen arbeider Kultur- og kirkedepartementet i samarbeid med Finansdepartementet også med spørsmålet knyttet til merverdiavgiftsbelastningen for frivillig sektor.

Eventuelle endringer i det samlede skatte- og avgiftsopplegget, herunder merverdiavgiftsloven vil bli vurdert i sammenheng med Regjeringens budsjettarbeid.